

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Het rampenfonds

Bunt, J.E. van de

Citation

Bunt, J. E. van de. (2016, June 30). *Het rampenfonds. Meijers-reeks*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/42875>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/42875>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/42875> holds various files of this Leiden University dissertation.

Author: Bunt, J.E. van de

Title: Het rampenfonds

Issue Date: 2016-06-30

Het rampenfonds

Het rampenfonds

PROEFSCHRIFT

ter verkrijging van
de graad van Doctor aan de Universiteit Leiden,
op gezag van Rector Magnificus prof. mr. C.J.J.M. Stolker,
volgens besluit van het College voor Promoties
te verdedigen op donderdag 30 juni 2016
klokke 16.15 uur

door

Janet Esther van de Bunt

geboren te Vlaardingen

in 1971

Promotor: prof. mr. A.G. Castermans

Promotiecommissie: prof. mr. W.H. van Boom
prof. mr. C.G. Breedveld
mr. dr. E.F.D. Engelhard (Universiteit Utrecht)
prof. mr. S.D. Lindenberg (Erasmus Universiteit Rotterdam)

Lay-out: Anne-Marie Krens – Tekstbeeld – Oegstgeest

Drukwerk: PrintSupport4U – Meppel

© 2016 J.E. van de Bunt

Van dit proefschrift verschijnt een handelseditie bij Kluwer te Deventer in de Serie Recht en Praktijk, Contracten- en Aansprakelijkheidsrecht (CA14), met ISBN 978 90 13 13980 8.

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h Auteurswet dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3051, 2130 KB Hoofddorp, www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (art. 16 Auteurswet) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-pro.nl).

No part of this book may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

Voor Barend

Verkorte inhoudsopgave

DEEL I – INLEIDING	1
1 Inleiding	3
DEEL II – TOETSINGSKADER	15
2 Problemen bij de afwikkeling van rampschade	17
3 Stroomlijnen van een fonds	51
4 Functies van het aansprakelijkheidsrecht	69
5 Mogelijke plicht tot oprichting	85
DEEL III – BESCHRIJVING EN ONDERZOEK SCHADEFONDSEN	103
6 De legionella-uitbraak in Bovenkarspel	105
7 De vuurwerkramp in Enschede	121
8 De dijkdoorbraak in Wilnis	149
9 Asbestslachtoffers	163
DEEL IV – BEOORDELING	185
10 Analyse fondsen	187
11 Visie op de toekomst	241
DEEL V – CONCLUSIES	257
12 Conclusies	259
Summary	267
Literatuur	271
Jurisprudentie	285
Bijlage I Financiële regeling I	293
Bijlage II Cascoregeling	295
Trefwoordenregister	301
Curriculum vitae	305

Inhoudsopgave

DEEL I – Inleiding	1
1 INLEIDING	3
1.1 Aanleiding	3
1.2 Stand van zaken en relevantie	8
1.3 Vraagstelling	9
1.4 Beschrijving van de opzet en methode van onderzoek	9
1.5 Afbakening	11
1.6 Leeswijzer	14
DEEL II – Toetsingskader	15
2 PROBLEMEN BIJ DE AFWIKKELING VAN RAMPSCHADE	17
2.1 Inleiding	17
2.2 Algemene problemen bij afwikkeling van rampschade	18
2.2.1 Bewijsproblemen in het aansprakelijkheidsrecht	18
2.2.1.1 Bewijs	18
2.2.1.2 Meervoudige en alternatieve causaliteit	19
2.2.1.3 Omkeringsregel	19
2.2.1.4 Proportionele aansprakelijkheid	20
2.2.1.5 Afsluiting	22
2.2.2 Lange procedure	22
2.2.3 Insolventie	25
2.2.3.1 Onvoldoende eigen middelen dader	25
2.2.3.2 Onvoldoende dekking van de aansprakelijkheidsverzekering	26
2.2.3.3 Afsluiting	28
2.2.4 Evenredige verdeling	28
2.2.4.1 Uit eigen middelen	29
a. Voor faillissement	29
b. In faillissement	30
2.2.4.2 Uit aansprakelijkheidsverzekering	30
2.2.4.3 Afsluiting	31
2.2.5 Hoge lat aansprakelijkheid overheid	32
2.2.5.1 Overheid als nachtwaker	32
2.2.5.2 Aansprakelijkheid voor het nalaten regels uit te vaardigen	33

2.2.5.3	Aansprakelijkheid voor falend toezicht	34
a.	Algemeen	34
b.	Gedrag en zorgvuldigheidsnorm	34
i.	Toezichthouder neemt een besluit	34
ii.	Toezichthouder houdt onvoldoende toezicht	35
c.	Plichten tot handhaving	36
i.	Wettelijke plichten tot handhaving	36
ii.	Ongeschreven recht: beginselplicht tot handhaving	38
d.	Relativiteit	38
e.	Hoofdelijke aansprakelijkheid	39
2.2.5.4	Afsluiting	40
2.2.6	Onvindbare dader	40
2.3	Specifieke problemen bij de afwikkeling van sluipende schade	41
2.3.1	Verjaring	41
2.3.2	Insolventie	44
2.3.2.1	Onvoldoende verzekeringsdekking in de tijd	44
2.3.2.2	Overgang onderneming en verzekeringsdekking	45
2.4	Afsluiting	46
3	STROOMLIJNEN VAN EEN FONDS	51
3.1	Inleiding	51
3.2	Normering van schade	52
3.3	Wisselwerking met andere vergoedingen	54
3.3.1	Inleiding	54
3.3.2	Wisselwerking met vergoeding werkgever	55
3.3.3	Wisselwerking met private verzekering	55
3.3.3.1	Schadeverzekering	55
3.3.3.2	Sommenverzekering	56
3.3.4	Wisselwerking met sociale zekerheid	57
3.3.5	Wisselwerking met liefdadigheid	58
3.3.6	Afsluiting	58
3.4	Verhaal op de dader	59
3.4.1	Inleiding	59
3.4.2	Door de werkgever	60
3.4.3	Door de private verzekeraar	60
3.4.3.1	Schadeverzekering	60
3.4.3.2	Sommenverzekering	62
3.4.4	Door de sociale verzekeraar	63
3.4.5	Afsluiting	65
3.5	Kosten	65
3.6	Doelstelling	66
3.7	Afsluiting	67

4	FUNCTIES VAN HET AANSPRAKELIJKHEIDSRECHT	69
4.1	Inleiding	69
4.2	Hoofdfunctie: rechtshandhaving	70
4.3	Functie: compensatie	71
4.4	Functie: preventie	73
4.5	Functie: genoegdoening	74
4.6	Functie: erkenning	76
4.7	Functie: procedurele rechtvaardigheid	78
4.8	Afsluiting	80
5	MOGELIJKE PLICHT TOT OPRICHTING	85
5.1	Inleiding	85
5.2	Mensenrechtelijke eisen	86
5.2.1	Een effectief juridisch rechtssysteem	86
5.2.2	Binnen een redelijke termijn	91
5.2.2.1	Inleiding	91
5.2.2.2	Bepaling van de termijn	92
5.2.2.3	Schending termijn: compensatie	93
5.2.2.4	Toepassing rampschade	94
5.2.2.5	Rampenfonds als preventie	96
5.3	Rechtsbeginselen	97
5.4	Afsluiting	99
	DEEL III – Beschrijving en onderzoek schadefonds	103
6	DE LEGIONELLA-UITBRAAK IN BOVENKARSPEL	105
6.1	Voorgeschiedenis	105
6.2	De boosdoener: legionella pneumophila	106
6.3	Procedures belicht	107
6.4	Verdeling verzekeringsgeld: Stichting Tegemoetkoming Legionella	109
6.5	Problemen in en rondom het aansprakelijkheidsrecht	110
6.6	Het schadefonds voor legionellaslachtoffers	112
6.6.1	Inleiding	112
6.6.2	Doelstelling	112
6.6.3	Schadevergoeding	113
6.6.4	Voorwaarden	114
6.6.5	Procedure	114
6.7	Beoordeling van het schadefonds	115
6.7.1	Problemen	115
6.7.2	Doelstelling	116
6.7.3	Functies	117
6.7.4	Mogelijke plicht	119
6.8	Afsluiting	120

7	DE VUURWERKRAMP IN ENSCHEDE	121
7.1	Voorgeschiedenis	121
7.2	Procedures belicht	123
7.3	Problemen in en rondom het aansprakelijkheidsrecht	126
7.4	Schadefondsen vuurwerkramp: ruim twintig regelingen	127
7.5	Financiële regeling I voor verwoeste woning	129
7.5.1	Inleiding	129
7.5.2	Doelstelling	130
7.5.3	Schadevergoeding	130
7.5.4	Voorwaarden	131
7.5.5	Procedure	131
7.5.6	Beoordeling van het schadefonds	132
7.5.6.1	Problemen	132
7.5.6.2	Doelstelling	133
7.5.6.3	Functies	133
7.6	Cascoregeling	135
7.6.1	Inleiding	135
7.6.2	Doelstelling	136
7.6.3	Schadevergoeding	136
7.6.4	Voorwaarden	137
7.6.5	Procedure	137
7.6.6	Beoordeling van het schadefonds	137
7.6.6.1	Problemen	138
7.6.6.2	Doelstelling	138
7.6.6.3	Functies	139
7.7	Regeling functionele invaliditeit	140
7.7.1	Inleiding	140
7.7.2	Doelstelling	141
7.7.3	Schadevergoeding	141
7.7.4	Voorwaarden	142
7.7.5	Procedure	142
7.7.6	Beoordeling van het schadefonds	143
7.7.6.1	Problemen	143
7.7.6.2	Doelstelling	144
7.7.6.3	Functies	145
7.8	Beoordeling schadefondsen: mogelijke plicht	146
7.9	Afsluiting	147
8	DE DIJKDOORBRAAK IN WILNIS	149
8.1	Voorgeschiedenis	149
8.2	Procedures belicht	150
8.3	Problemen in en rondom het aansprakelijkheidsrecht	152

18.4	Het Wilnisfonds	153
8.4.1	Inleiding	153
8.4.2	Doelstelling	153
8.4.3	Schadevergoeding	154
8.4.4	Voorwaarden	155
8.4.5	Procedure	156
8.5	Beoordeling van het schadefonds	156
8.5.1	Problemen	156
8.5.2	Doelstelling	157
8.5.3	Functies	159
8.5.4	Mogelijke plicht	160
8.6	Afsluiting	161
9	ASBESTSLACHTOFFERS	163
9.1	Voorgeschiedenis	163
9.2	Een gevaar voor de volksgezondheid: asbest	164
9.3	Problemen in en rondom het aansprakelijkheidsrecht	166
9.3.1	Inleiding	166
9.3.2	Lange duur van de procedure	167
9.3.3	Bewijsproblemen door lang tijdsverloop	167
9.3.4	Causaliteit	168
9.3.5	Verjaring	168
9.3.6	Faillissement en onvindbaarheid van de werkgever	170
9.4	Het schadefonds voor asbestslachtoffers	171
9.4.1	Inleiding	171
9.4.2	Het Instituut asbestslachtoffers	171
9.4.3	Doelstelling	172
9.4.4	Schadevergoeding	172
9.4.5	Voorwaarden	173
9.4.6	Protocollen	175
9.4.7	Procedure	176
9.4.8	Bemiddeling	177
9.5	Beoordeling van het schadefonds	178
9.5.1	Problemen	178
9.5.2	Doelstelling	179
9.5.3	Functies	180
9.5.4	Mogelijke plicht	182
9.6	Afsluiting	183
	DEEL IV – Beoordeling	185
10	ANALYSE FONDSEN	187
10.1	Inleiding	187
10.2	Doelstelling van een fonds	188

10.3	Inrichting van een fonds	189
10.3.1	Inleiding	189
10.3.2	Reikwijdte van een fonds	190
10.3.2.1	Kring van gerechtigden	190
a.	Algemeen	190
b.	Directe slachtoffer	191
c.	Nabestaanden	193
10.3.2.2	Schade	195
10.3.2.3	Vergoeding	196
a.	Geheel versus gedeeltelijk	196
b.	Berekening gehele vergoeding	197
c.	Berekening gedeeltelijke vergoeding	197
i.	Normering op basis van forfaits	198
ii.	Normering op grond van een percentage van standaardbedragen	198
iii.	Normering op basis van een percentage van de werkelijke schade	199
iv.	Normering door het gebruik van kortingen op de werkelijke schade	200
d.	Keuze voor normering	201
e.	Evenredigheid	202
10.3.2.4	Voorwaarden	202
a.	Algemeen	202
b.	Bewijs	204
10.3.3	Stroomlijnen van een fonds	205
10.3.3.1	Procedure	206
10.3.3.2	Wisselwerking met andere vergoedingen	207
10.3.3.3	Verhaal op de dader	210
10.3.3.4	Kosten	213
10.4	Oplossing problemen	215
10.4.1	Inleiding	215
10.4.2	Problemen van het aansprakelijkheidsrecht	215
10.4.2.1	Causaliteit	216
10.4.2.2	Verjaring	217
10.4.2.3	Bewijsproblemen door tijdsverloop	219
10.4.2.4	Insolventie, onvoldoende verzekeringsdekking, faillissement en onvindbaarheid van de dader	219
10.4.2.5	Onvoldoende verzekeringsdekking en evenredige verdeling	220
10.4.2.6	Lange duur	220
10.4.3	Andere problemen	222
10.4.3.1	Gewekte verwachtingen	222
10.4.3.2	Onvoldoende capaciteit	223
10.4.3.3	Medisch protocol	223
10.4.3.4	Overgangsrecht	224
10.4.3.4	Ad hoc-fondsen	225
10.5	Functies van het aansprakelijkheidsrecht	226

10.6	Mogelijke plicht tot oprichting	231
10.6.1	Inleiding	231
10.6.2	Voorkomen aansprakelijkheid	231
10.6.3	Uitgangspunt vergoeding	232
10.6.4	Daadwerkelijk rechtsmiddel	233
10.6.5	Redelijke termijn	234
10.6.6	Rechtszekerheid	235
10.6.7	Rechtsgelijkheid	236
10.7	Afsluiting	238
11	VISIE OP DE TOEKOMST	241
11.1	Inleiding	241
11.2	Naar een structureel rampenfonds	242
11.2.1	Variant 1: een voorschotfonds	245
11.2.2	Variant 2: een algemeen rampenfonds	249
11.3	Verdere uitwerking	251
11.4	Afsluiting	255
	DEEL V – Conclusies	257
12	CONCLUSIES	259
12.1	Inleiding	259
12.2	Inrichting van een fonds	259
12.3	Oplossing problemen	261
12.4	Functies van het aansprakelijkheidsrecht	262
12.5	Mogelijke plicht tot oprichting	263
12.6	Een structureel rampenfonds	264
12.7	Afsluiting	266
	SUMMARY	267
	LITERATUUR	271
	JURISPRUDENTIE	285
	BIJLAGE I FINANCIËLE REGELING I	293
	BIJLAGE II CASCOREGELING	295
	TREFWOORDENREGISTER	301
	CURRICULUM VITAE	305

